

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/materialy-do-pobrania/198730,TEKST-AUDIO-Kobiety-w-historii-8-marca-2024.html>
28.04.2024, 20:54

[TEKST + AUDIO] Kobiety w historii - 8 marca 2024

Kobiety współtworzyły historię Polski. Włączyły o niepodległość, budowały odrodzoną po 123 latach zaborów II Rzeczpospolitą, walczyły w czasie II wojny światowej, po jej zakończeniu należały do podziemia niepodległościowego, a w czasach komunistycznych do opozycji demokratycznej. Prezentujemy publikacje Instytutu Pamięci Narodowej, materiały naukowe, popularnonaukowe, multimedialne poświęcone kobietom oraz ich świadectwa.

*Niewiastę dzielną któż znajdzie?
Jej wartość przewyższa perły.*

(Prz 31,10)

Janina Przysiężniak ps. „Jaga” (1922–1945) (fot. Inka Baczyńska Wikimedia Commons).
W nocy z 29 na 30 marca 1945 r. UB aresztowało Janinę, która była w siódmym miesiącu ciąży. Po całonocnym przesłuchaniu i torturach, następnego dnia zwolniono ją i odwieziono do domu. Kiedy wysiadła z samochodu, funkcjonariusz UB z Niska Andrzej Machaj strzelił jej w plecy. Janiny i dziecka nie udało się uratować.

IPNBU-10-1-29-1
fotografia z albumu
Polskie Siły Zbrojne na
Zachodzie

Czesława Kwoka.
Zdjęcie sygnalizacyjne z
KL Auschwitz Memorial
- Muzeum Auschwitz.
fot. domena publiczna.
Czesława Kwoka
została wysiedlona
przez Niemców w
czasie II wojny
światowej z
Zamojszczyzny. W nocy
z 27 na 28 listopada
1942 r. Niemcy
rozpoczęli na
Zamojszczyźnie akcję
wysiedleńczą.
Wypędzono ponad 100
tys. osób, w tym ponad
30 tys. dzieci. Czesława
Kwoka trafiła do
Auschwitz (nr obozowy
26947). 12 marca 1943
r. została
zamordowana
zastrzykiem z fenolu.
Miała 14 lat.

Zofia Pilecka-
Optukowicz, córka
rotmistrza Witolda
Pileckiego - 13 maja
2021, fot. Sławomir
Kasper (IPN)

mjr Zofia Franio, ps.
„K-1”, „Doktór” - for.
Archiwum IPN

IPNBU-1-14-12-2
fotografia z albumu
Polskie Siły Zbrojne na
Zachodzie

IPNBU-2-6-122-6 Maria
Barr, z domu
Cnusewicz, po
uroczystości wręczenia
orderu Distinguished
Flying Cross (D.F.C.,
trzyma go w dłoniach w
futerale), przez króla
Wielkiej Brytanii
Jerzego VI, przyznanego
za wybitne zasługi,
pośmiertnie jej mężowi
majorowi (ang.
Squadron Leader)
Philipowi Rexowi
Barrowi z 107.
Dywizjonu RAF (ang.
No. 107 RAF Squadron)
poległemu w Wevelgem
(Belgia) 7 listopada
1942 r.

Wszystkim Paniom z okazji Ich święta – Dnia Kobiet – składamy serdeczne życzenia najpiękniejszych kwiatów i cieższych powodów do radości.

IPNBU-6-3-13-361
fotografia
propagandowa
przedstawiająca
kobietę z kwiatami w
czasie Dnia Kobiet na
Rynku Starego Miasta w
Warszawie. Plansza
przygotowana
prawdopodobnie na
wystawę resortową o
historii ruchu
socjalistycznego i
komunizmu.

IPNBU-2-6-118-3
Zastępczyni
komendantki głównej
Pomocniczej Służby
Kobiet Polskich Sił
Zbrojnych na Zachodzie
(1942-43) i p.o.
komendantki głównej
(od 1943 r.) ptk Maria
Leśniakowa zapoznaje
się z dokumentem
podany przez nieznaną
z nazwiska podwładną -
wiook w gabinecie za
biurkiem.

1. [TEKST + AUDIO] Bohaterki czasu terroru - Izba Pamięci Strzelecka 8, 8 marca 2024

Archiwum IPN i Izba Pamięci Strzelecka 8 w Warszawie zapraszają 8 marca o godz. 10.00 na spotkanie „Bohaterki czasu terroru”, poświęcone życiu kobiet w czasach stalinowskich. Wstęp wolny.

8 marca 1947 roku Janina Wasilójc-Smoleńska ps. „Jachna”, żołnierz pierwszego oddziału partyzanckiego na Wileńszczyźnie, dowodzonego przez Antoniego Burzyńskiego ps.

„Kmicic”, a następnie V Brygady Wileńskiej AK, została skazana przez komunistyczny sąd na dwukrotną karę śmierci. Miała wówczas 23 lata.

Janinie i innym kobietom, więzionym w najbrutalniejszym okresie stalinizmu, poświęcone jest spotkanie organizowane w Izbie Pamięci Strzelecka 8. W latach 1944–1945 w kamienicy przy ulicy Strzeleckiej 8 w Warszawie mieściła się Kwatera Główna NKWD w Polsce. W latach 1945–1948 w budynku tym znajdował się areszt Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego.

[Relacja: Bohaterki czasu terroru – spotkanie poświęcone kobietom w czasach stalinowskich](#)

Program:

10.00 – powitanie

10.10–10.40 – Jak kobiety „oswajały więzienną rzeczywistość” – Marzena Kruk, dyrektor Archiwum IPN

10.40–11.10 – Życie kobiet w okresie stalinowskim. Propaganda i fakty – Anna Śnieżko, Izba Pamięci Strzelecka 8

11.10 – 11.40 – Maria Marynowska. Dama, tłumaczka, więźniarka – Anna Lasek, Archiwum IPN

11.45 – 12.25 – Zwiedzanie zabytkowych piwnic po dawnym areszcie śledczym Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego.

Więcej [TUTAJ](#)

► [Śmierć naszym wybawieniem. Strzelecka 8 – videocast Powracamy Po Swoich odc. 13 \[4K UHD\]](#)

► [Izba Pamięci Strzelecka 8 poświęcona więźniom aresztu Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Warszawie](#)

2. Kobiety Wyklęte

► **Premiera filmu: 3 marca 2024 roku o godz. 14.00 na kanale IPNtv: [Film dokumentalny „Kobiety wyklęte. Represje komunistycznego aparatu bezpieczeństwa wobec kobiet – działaczek podziemia niepodległościowego”.](#)**

Film miał premierę 3 marca 2024 r. na kanale IPNtv.

Dokument przedstawia tragiczne losy wybitnych działaczek podziemia niepodległościowego zaangażowanych w działalność różnych pionów walki z okupantami, a

w szczególności w działalność pionu wywiadowczego AK, NSZ, Delegatury Sił Zbrojnych oraz Zrzeszenia WiN.

Produkcja: Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Warszawie

Scenariusz i opracowanie: Jacek Persa

Nagrania: Jacek Persa

Montaż i animacje: Bartłomiej Grzegorzczak

Wystąpili:

dr Tomasz Łabuszewski

dr Kazimierz Krajewski

prof. dr hab. Jacek Czaputowicz

dr Mariusz Bechta

Jacek Pawłowicz

Leszek Żebrowski

Michał Gruszczyński

Jarosław Wróblewski

3. [\[TEKST + AUDIO\] „Pomagała nawet w Auschwitz”- 7. odc. filmowego cyklu IPN „Nie tylko Ulmowie” dostępny na kanale IPNtv](#)

Charyzmatyczna Romualda Ciesielska wspierana przez swojego męża Feliksa ukrywała uciekinierów z krakowskiego getta. Z miłości do bliźnich, bezinteresownie pomagała także w ucieczce, organizowała fałszywe dokumenty, rozprowadzała żywność i ubrania. Gdy za tę działalność Niemcy uwięzili ją w KL Auschwitz, nadal pomagała innym narażając własne życie. Ludzkie życie było dla niej wartością nadrzędną. Na kanale IPNtv jest już dostępny film „Pomagała nawet w Auschwitz” 7. odc. cyklu IPN „Polacy ratujący Żydów - Nie tylko Ulmowie”.

► 8 marca 2024 r.: premiera filmu [Romualda i Feliks Ciesielscy, Kraków: Polacy ratujący Żydów - Nie tylko Ulmowie](#), odc. 7

- [ENG: The Story of Romualda and Feliks Ciesielski: Poles rescuing Jews - Not just the Ulmas, Episode 7](#)
- Publikacja dotycząca rodziny Ciesielskich - [Tomasz Gonet w: Represje za pomoc Żydom na okupowanych ziemiach polskich w czasie II wojny światowej, t. I, red. M. Grądzka-Rejak, A. Namysło, Warszawa 2019, s. 118](#)

4. **Dziewczyny z Armii Krajowej - Z miłości do Polski**

► [Dziewczyny z Armii Krajowej - Z miłości do Polski](#)

- ▶ [Home Army Girls – campaign: Poland, I'm in Love](#)

5. Z miłości do Matki

- ▶ [Z miłości do Matki](#) – Zmieniały historię i ją współtworzyły. Charyzmatyczne i odważne. W ich losach jak w soczewce skupiają się losy innych polskich Matek i losy naszej Ojczyzny. To one są motorem zmian i nośnikiem DNA pamięci.

m.in.:

- [Stanisława Leszczyńska \(1896–1974\)](#) – położna z Auschwitz, nazywana przez współwięźniów Mateczką i Aniołem Życia. W obozie przyjęła 3000 porodów. **11 marca 2024 r. uroczycie zakończy się diecezjalny etap procesu beatyfikacyjnego Sługi Bożej Stanisławy Leszczyńskiej.**

- [Otwarcie biograficznej wystawy elementarnej „Stanisława Leszczyńska” - Łódź, 11 marca 2024 r.](#) Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi zaprasza na uroczyste otwarcie biograficznej wystawy elementarnej „Stanisława Leszczyńska”, które odbędzie się 11 marca 2024 r. o godz. 11.30, na Rynku Manufaktury w Łodzi.

- [Janina Przysiężniak ps. „Jaga” \(1922–1945\)](#) – łączniczka i sanitariuszka Armii Krajowej, żona mjr. Franciszka Przysiężniaka ps. „Ojciec Jan”

6. Bohaterki Niepodległej

[Bohaterki Niepodległej](#) – Przypominamy sylwetki kilku dzielnych kobiet: sanitariuszek, legionistek, opozycjonistek, które uczestniczyły w zmaganiach o niepodległość Polski w różnych okresach jej najnowszych dziejów. Biografie naszych bohaterek zamieściliśmy w serii broszur „Bohaterowie Niepodległej”. Zachęcamy do pobrania.

- [Marek Kozubel, Zofia, Sabina i Anna Kleczkowskie, Warszawa 2021](#)
- [Marek Pietruszka, Teresa Jadwiga Grodzińska, Warszawa 2020](#)
- [Maja Lubiejewska-Chilicka, Maryla Płońska, Warszawa 2020](#)
- [Arkadiusz Kazański, Alina Pienkowska-Borusewicz, Warszawa 2020](#)
- [Anitta Maksymowicz, Agnieszka Wiśła, Warszawa 2018](#)
- [s. Teresa Antonietta Frącek RM, Matka Matylda Getter, Warszawa 2019 \[POL\] \[ENG\] \[ROS\] \[HEBR\]](#)
- [Adam Hlebowicz, Grażyna Lipińska, Warszawa 2020](#)
- [Ewa Marcina Gieniusz CSIC, Ewa Matuszewska „Mewa”, Warszawa 2021](#)
- [Tomasz Panfil, Kazimiera Grabowska „Wdowa”, Warszawa 2021](#)
- [Ewelina Małachowska, Józefa Kantor, Warszawa 2021](#)

- [Marek Pietruszka, Stefania Perzanowska, Warszawa 2023](#)

Więcej: [Bohaterowie Niepodległej](#) – katalog publikacji [pdf]

► **Patroni naszych ulic [pdf]**

- [Arkadiusz Kazański, Anna Walentynowicz \(1929-2010\)](#)
- [Katarzyna Minczykowska, Generał brygady Elżbieta Zawacka „Zo” \(1909-2009\)](#)
- [Norbert Wójtowicz, Karolina Lanckorońska \(1898-2002\)](#)
- [Anna Mieszkowska, Irena Sendlerowa \(1910-2008\)](#)
- [Danuta Siedzikówna „Inka” \(1928-1946\)](#)

► **Biogramy, m.in.:**

- [Danuta Siedzikówna „Inka”](#)
- [Żołnierze Wyklęci: Danuta Siedzikówna „Inka”](#)
- [Mjr Zofia Franio „K-1”, „Doktór”](#)
- [Kpt. Emilia Marcelina Malessa z d. Izdebska „Marcysia”](#)
- [Halina Sosnowska „F-14”, „Halina”, „Łuna”](#)

► **Teksty, m.in.:**

- [Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, Ochotnicza Legia Kobiet w walce o niepodległość \(1918-1922\)](#)
- [Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, Kobiety w Marynarce Wojennej – Pomocnicza Morska Służba Kobiet \(1943-1947\)](#)
- [Ewa Wójcicka, kobiety w Powstaniu Warszawskim](#)
- [Paweł Skibiński: Boży szaleniec w czasach Zagłady. Zofia Kossak-Szczucka](#)
- [Piotr Niwiński, Lidia Lwow-Eberle](#)
- [Ravensbrück. Gwałciciele z Armii Czerwonej](#)
- [Radosław Kurek, Listy z „piekła kobiet”. Korespondencja Jadwigi Seifert z Ravensbrück](#)
- [Radosław Kurek, Mateczka z Ravensbrück](#)
- [Paweł Nowik, „Kozy”. Z dziejów wileńskiej Armii Krajowej](#)
- [Karolina Trzeskowska-Kubasik, Działalność obozu położniczego i aborcyjnego w Waltrop-Holthausen w latach 1943-1945](#)
- [Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, Elżbieta Zawacka. Jedyna cichociemna](#)
- [Wojskowa służba kobiet podczas II wojny światowej](#)

- [Gdzie znaleźliśmy zdjęcie Marii Barr?](#)
- [Pogrzeb Marii Grabowskiej \(Barr\), Londyn 28 września 2022 \(tekst + audio\)](#)
- [Matki Niepodległej](#)
- [Agnieszka Chrzanowska, „Liceum” przed sądem. Proces polskiej siatki wywiadowczej](#)
- [35. rocznica śmierci Barbary Sadowskiej](#) - 1 października 1986 r. zmarła poetka Barbara Sadowska, matka Grzegorza Przemyska, maturzysty zamordowanego w maju 1983 r. przez funkcjonariuszy MO.
- [Karolina Wichowska, Zofia Pilecka-Optułowicz, Tata chciał, żebym była dzielna](#) - Zofia Pilecka-Optułowicz, córka rotmistrza Pileckiego, Dama Orderu Odrodzenia Polski, Kustosz Pamięci Narodowej roku 2015, w wywiadzie udzielonym Karolinie Wichowskiej opowiada o swoim ojcu, o jego stosunku do świata i o tym, jak wyglądało życie jego najbliższych w kraju rządzonym przez komunistów.
- [Katarzyna Adamów, Danuta Szaflarska. Aktorka z barykady](#)

►Publikacje, m.in.:

- [Kamila Cybulska, O niepodległość i prawa kobiet. Zofia Moraczewska 1873-1958. Życie i działalność, Warszawa 2021](#)
- [Wierna służba. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1910-1915 / Służba Ojczyźnie. Wspomnienia uczestniczek walk o niepodległość 1915-1918, Warszawa 2021](#)
- [Golgota kobiet. Relacje więźniarek Ravensbrück i innych obozów koncentracyjnych ze zbiorów Polskiego Instytutu Źródłowego w Lund, wstęp i wybór dokumentów Zbigniew Stanuch, Szczecin-Warszawa 2018 \[pdf\]](#)
- [Zbigniew Stanuch, Ravensbrück. Historia nie do zapomnienia. Perspektywa polska, Szczecin 2020 \[POL\] - tylko pdf](#)
- [Zbigniew Stanuch, Ravensbrück Die Geschichte, die nicht vergessen werden darf. Der polnische Standpunkt, Szczecin 2020 \[GER\] - tylko pdf](#)
- [Biuletyn IPN nr 196 \(3\) / 2022. Niemieckie obozy \[pdf\]](#)
- [Anna Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, Kobiety w obronie Warszawy. Ochotnicza Legia Kobiet \(1918-1922\) i Wojskowa Służba Kobiet ZWZ-AK \(1939-1945\), Warszawa 2016](#)
- [Historia kobiet czy historie kobiet? Seria: Kobiet historie odzyskane](#)
- [Kobiety na zakręcie 1933-1989. Seria: Kobiet historie odzyskane](#)
- [Natalia Jarska, Kobiety z marmuru. Robotnice w Polsce w latach 1945-1960, Warszawa 2015](#)

► Świadcstwa, m.in.:

- [UKRYWANIE POSZUKIWANYCH – Maria Danuta Skorupińska – Armia Krajowa: świadectwa Niezwyciężonych \[2/5\]](#)
- [Zbrodnia Wołyńska we wspomnieniach s. Cecylii \[Świadkowie historii Z Archiwum IPN\]](#)
- [II wojna światowa we wspomnieniach Alicji Jezierskiej \[Świadkowie historii Z Archiwum IPN\]](#)
- [Niemiecka okupacja Warszawy we wspomnieniach Hanny Woźniak \[Świadkowie historii Z Archiwum IPN\]](#)

[opowiedziane.ipn.gov.pl](#)

- [Maria Mirecka-Loryś](#) – należała do Młodzieży Wszechpolskiej, uczestniczka konspiracji narodowej, Komendantka Narodowej Organizacji Wojskowej Kobiet Okręgu Rzeszowskiego oraz Narodowego Zjednoczenia Wojskowego Kobiet, zaangażowana w działalność organizacji polonijnych w USA.
- [Janina Jankowska](#) – dziennikarka i reporterka radiowa, działaczka opozycji demokratycznej w PRL.
- [Barbara Gancarczyk](#) – major rezerwy Wojska Polskiego, inżynier architekt, w Powstaniu Warszawskim sanitariuszka harcerskiego batalionu „Wigry” AK, odznaczona Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari za bohaterskie pozostanie z rannymi na Starówce po wyjściu wojska.
- [Eugenia Bogdańska](#) – córka Czesława Zychalaka, zamordowanego przez Niemców w 1944 roku w Forcie III Pomiechówek lub w okolicy Nowego Dworu Mazowieckiego.
- [Maria Teresa Jasionowicz](#) – siostra zakonna Zgromadzenia Nazaretanek, jako dziecko przeżyła wojnę i deportację do Kazachstanu.
- [Eleonora Szafran](#) – córka Tadeusza Pietrzykowskiego „Teddy’ego” - pięściarza, trenera, żołnierza Wojska Polskiego, jednego z pierwszych więźniów niemieckiego obozu koncentracyjnego Auschwitz, w którym walcząc na ringu zdobył tytuł mistrza Wszechwag.
- [Henryka Milewska](#) – córka oficera Policji Państwowej zamordowanego w Zbrodni Katyńskiej (na terenie Ukrainy), zesłana wraz z matką do Kazachstanu.
- [Stefania Szantyr-Powolna](#) – lekarka, doktor nauk medycznych, harcerka, żołnierz ZWZ i AK, podpułkownik Wojska Polskiego, więźniarka łagrów.
- [Maria Danuta Skorupińska](#) – uczestniczka Powstania Warszawskiego, pielęgniarka.

Więcej: [TUTAJ](#)

►Dodatki prasowe IPN

- [Dodatek historyczny do „Gazety Polskiej Codziennie” w rocznicę urodzin Anny Walentynowicz - 2022](#)
- [Kobiety w „Słowniku polskich i związanych z Polską odkrywców, wynalazców oraz pionierów nauk matematyczno-przyrodniczych i techniki” - Dodatek do numeru 6/2021 miesięcznika „Historia Do Rzeczy” z 26 maja 2021 roku](#)
- [Historia jest kobietą, „Tygodnik Powszechny”, 5 kwietnia 2009](#)

►Filmy animowane IPN

- [Teresa Grodzińska - cykl BOHATEROWIE NIEPODLEGŁEJ \[English subtitles\]](#)

►Filmy IPN

- [MATUSIA - opowieść o Sprawiedliwej](#) [Fabularyzowany Film Dokumentalny 4K UHD]
- [Niezlomny Anioł - filmowa sylwetka Lidii Lwow-Eberle, żołnierza 5 Wileńskiej Brygady Armii Krajowej](#)
- [„NiezwyczęONE. Bohaterki Niepodległej” - prezentacja filmów nagrodzonych w konkursie edukacyjnym](#) - bohaterkami 11 nagrodzonych filmów o kobietach, które za swoje zasługi zostały odznaczone Krzyżem lub Medalem Niepodległości są: Kazimiera Adamska-Rouba, Bronisława Dłuska, Helena Jurgielewicz, Halina Jaroszewiczowa, Stefania Kudelska, Józefa Machay-Mikowa, Józefa Lis-Błońska, Maria Wiśmierska, Maria Wittek, Aleksandra Zagórska, Zofia Zawisza-Kernowa.
- [Link do playlisty](#)
- [Premierowy pokaz filmu „Mulier fortis. Kobieta mężna” w reż. Adama Kraśnickiego - Katowice, 7 lutego 2023](#) - film powstał w koprodukcji Instytutu Pamięci Narodowej z Telewizją Polską S.A. (2023 r.). 26 marca 2023 r. w TVP Historia była premiera filmu.

Film o Zofii Kossak w najnowszym zapisie dokumentalnym jest próbą innego spojrzenia na niezwykłą osobowość tej kobiety - wpisanej w wielką historię, ale i zwyczajność życia w międzywojniu i współczesności. Czy kandydatka do literackiego Nobla, mistrzyni pióra cenionych powieści historycznych, współzałożycielka Żegoty - odzwierciedla też fenomen pozytywnego feminizmu..? Refleksją o bohaterce tego filmu dzielą się członkowie rodziny - Anna Fenby Taylor i Francois Rosset oraz Barbara Gruszka-Zych, prof. Krystyna Heska-Kwaśniewicz, dr Joanna Jurgała-Jureczka, prof. Ryszard Koziołek, dr Andrzej Sznajder, ks. prof. Jerzy Szymik, Krzysztof Zanussi, abp Damian Zimoń, prof. Jan Żaryn.

► Dyskusje IPN

- [Playlista: cykl dyskusji Jak Polki zadziwiały świat](#)
- [RAVENSBRÜCK - pamięć o ofiarach niemieckiej zbrodni \[DYSKUSJA o KSIĄŻCE\]](#)
- [„Wierna służba”. Kobiety dla Niepodległości 1910-1918 \[DYSKUSJA o KSIĄŻCE\]](#)

► Wystawy, m.in.:

- [Otwarcie biograficznej wystawy elementarnej „Stanisława Leszczyńska” - Łódź, 11 marca 2024 r.](#) Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Łodzi zaprasza na uroczyste otwarcie biograficznej wystawy elementarnej „Stanisława Leszczyńska”, które odbędzie się 11 marca 2024 r. o godz. 11.30, na Rynku Manufaktury w Łodzi.
- [FKL Ravensbrück. Obóz koncentracyjny dla kobiet 1939-1945](#) - Wystawa elementarna została przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Katowicach. Prezentuje najważniejsze informacje na temat obozu koncentracyjnego Ravensbrück: jego funkcjonowania, załogi oraz więźniarek. Porusza również takie tematy jak operacje doświadczalne na polskich więźniarkach, polską konspirację w obozie czy egzekucje i śmiertelność.
- [Wystawa „»Domy płoną, kobiety krzyczą, zabawili się do woli«. Armia Czerwona w województwie gdańskim w 1945 roku”](#)
- [Wystawa o Zofii Kossak-Szczuckiej \(II voto Szatkowska\)](#) - biograficzna wystawa elementarna przygotowana przez Oddział IPN w Katowicach
- [Danuta Siedzikówna „Inka”](#) - biograficzna wystawa elementarna przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Gdańsku. Powstała w związku z 75. rocznicą śmierci Danuty Siedzikówny „Inki”.

- [Niezlomna, wyklęta, przywrócona pamięci. Danuta Siedzikówna „Inka” 1928–1946](#)
- [Wystawa „Siostry, \[...\] matkami żydowskich dzieci. Siostry Franciszkanek Rodziny Maryi wobec Zagłady Żydów w czasie II wojny Światowej”](#) – przygotowana przez Biuro Edukacji Narodowej IPN we współpracy ze Zgromadzeniem Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi.

Wystawa ukazuje wysiłek Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, które w czasie II wojny światowej niosły pomoc tysiącom polskich dzieci w prowadzonych przez siebie szkołach, sierocińcach i ochronkach rozsianych na terenie kraju. Wśród nich siostry ukryły ponad 500 dzieci żydowskich, skazanych przez okupanta niemieckiego na eksterminację. Ocaliły także około 250 dorosłych osób pochodzenia żydowskiego. Wielu innym udzieliły pomocy doraźnej lub tymczasowej. Kierując się chrześcijańską miłością bliźniego, siostry podjęły decyzję, że nie odmówią schronienia żadnemu potrzebującemu. Ryzykując życiem, przeciwstawiły się w ten sposób zbrodniczej polityce III Rzeszy Niemieckiej. Akcją pomocy Żydom koordynowały przełożona generalna zgromadzenia **Ludwika Lisówna** oraz przełożona prowincji warszawskiej **m. Matylda Getter**.

- [„Kobiety internowane. Gołdap 1982”](#) – wystawa poświęcona około 400 kobietom internowanym w Ośrodku Odosobnienia w Gołdapi podczas stanu wojennego.

►Kalendarz IPN - 2024 rok

- [Kalendarz 2024 – Sylwetki dwunastu niezwykłych kobiet](#)

Kontakt dla mediów:

Rzecznik Prasowy - Dyrektor Biura:

dr Rafał Leśkiewicz

tel. 602 322 362

rzecznik@ipn.gov.pl

AUDIO:

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

PLIKI DO POBRANIA

[Magdalena Mołcznowska - Archiwum IPN Bohaterki czasu terroru, 8 marca 2024 r., Izba Pamięci Strzelecka 8 w Warszawie \(mp3, 5.58 MB\) 08.03.2024 09:00](#)

[Magdalena Mołcznowska - Archiwum IPN Bohaterki czasu terroru, 8 marca 2024 r., Izba Pamięci Strzelecka 8 w Warszawie \(wav, 40.97 MB\) 08.03.2024 09:00](#)